

Закупівлі з порушеннями: як і за яких умов можна скасувати тендер

На Україну чекає повоєнна відбудова, до якої буде залучено багато компаній. Вибір цих підрядників, припускаємо, здійснюватиметься на тендерній основі. Публічні закупівлі — це дійсно ефективний шлях пошуку виконавців, за певних умов.

По-перше, необхідно [забезпечити прозорість](#) процесу закупівель та використання державних коштів. Для цього YouControl створив інструмент «Аналіз тендерів», що дає можливість громадянам, журналістам, а також представникам влади більш ретельно перевіряти закупівлі для прозорості та підзвітності процесу.

По-друге, учасники та ті, хто контролює закупівлі, мають володіти всіма інструментами впливу: чітко знати, як діяти при виявленні порушень у тендерах.

Ця друга умова наразі зустрічає перешкоди. Тому час надати структуровану інструкцію, як діяти при виявленні порушень у публічних закупівлях.

За яких умов можна скасувати тендер

[Підстави для скасування торгів](#) передбачені в Особливостях здійснення публічних закупівель в період дії воєнного стану, які затверджені постановою Кабінету Міністрів України від 12.10.2022 № 1178.

Зокрема, згідно з пунктом 50 вищевказаних Особливостей замовник закупівлі може відмінити відкриті торги у таких випадках:

Відсутність подальшої потреби у закупівлі товарів, робіт чи послуг ([протокол відміни відкритих торгів через відсутність подальшої потреби](#)).

Неможливість усунення порушень, що виникли через виявлені порушення вимог законодавства у сфері публічних закупівель, з обов'язковим описом таких порушень ([протокол про відміну відкритих торгів у разі неможливості усунення порушення](#)).

Скорочення обсягу видатків на здійснення закупівлі товарів, робіт чи послуг ([протокол про відміну відкритих торгів через скорочення обсягу видатків на здійснення закупівлі товарів, робіт чи послуг](#)).

Неможливість проведення закупівлі через дію обставин непереборної сили ([протокол відміни відкритих торгів через дії обставин непереборної сили](#)).

Крім того, електронна система закупівель **автоматично** анулює закупівлю у разі подання

недостатньої кількості тендерних пропозицій або у разі відхилення замовником усіх поданих тендерних пропозицій.

Зосередимо увагу на ситуації, коли у тендері виявлені порушення.

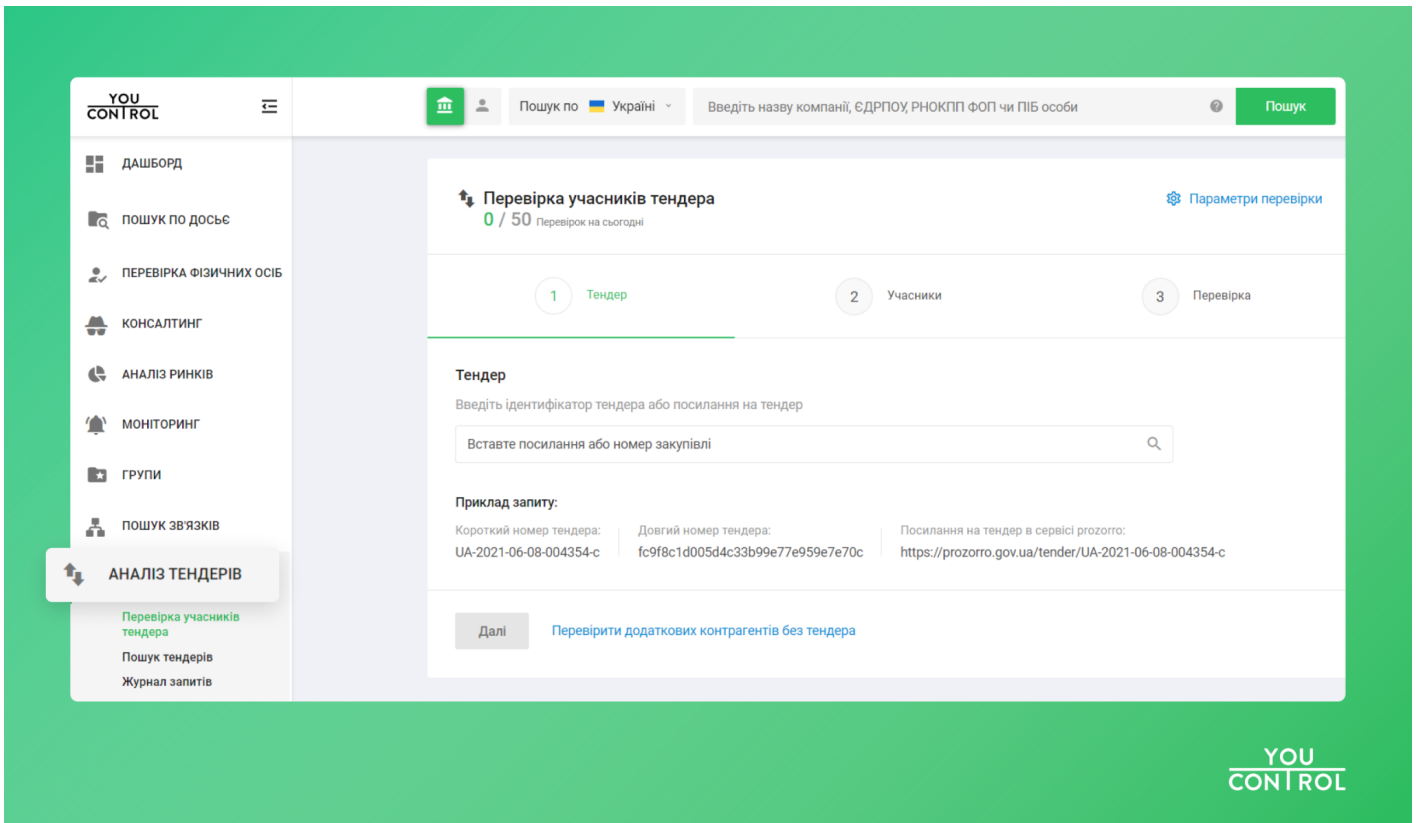
У тендері виявлені порушення

Замовник має право скасувати проведення відкритих торгів у разі, коли неможливо виправити порушення, що виникли внаслідок недотримання законодавства у галузі публічних закупівель. Важливо відзначити, що норма, яка передбачає можливість відміни торгів через такі порушення, вимагає докладного опису цих порушень у системі Прозорро.

Перед прийняттям рішення щодо скасування торгів через виявлені порушення рекомендуємо провести аналіз і оцінку можливості їх усунення. Наголошується, що значущим фактором є не лише сам факт виявлення порушень, але й можливість подальшого їх виправлення. Така можливість існує не лише тоді, коли їх виявили, а й після того, як сторони підписали договір про закупівлю.

Як перевірити учасників публічних закупівель та пов'язаних з ними осіб

Інструмент «Аналіз тендерів» дозволяє перевіряти учасників публічних закупівель та пов'язаних з ними осіб на наявність підстав для відмови в участі у процедурі закупівлі, визначених у статті 17 [Закону](#) України «Про публічні закупівлі» (наразі пункт 47 Особливостей), а також за додатковими 40+ критеріями «Експрес-аналізу» від YouControl. Модуль для перевірки тендерів розташований в лівому навігаційному меню головної сторінки [YouControl](#): Аналіз тендерів ⇒ Перевірка учасників тендерів. Для перевірки вкажіть номер тендеру і натисніть «Далі». Якщо система знайшла декілька лотів, оберіть серед них потрібний лот і натисніть «Перевірити учасників». Ви побачите учасників, організатора і результати перевірки та фактори, які спрацювали.

За допомогою інструменту «Аналіз тендерів» журналісти, громадськість та безпосередньо учасники тендерів можуть виявляти проблеми / ризики у тендерах. У разі виявлення порушень можна своєчасно повідомити замовника, щоб уникнути укладання договору із сумнівним підрядником.

Також замовникам, учасникам закупівель стануть у пригоді [інструменти](#) від редакції порталу Радник:

Всі інструменти

Радник

Локалізація

Тестування УО

Пошук пального

Аукціони

Воєнний стан

Ст. 17 Закону (п. 47 Особливостей) учасникам

Ст. 17 Закону (п. 47 Особливостей) замовнику

Судові реєстри

Модуль аналітики

Аналіз коштів

Ст. 17 Закону (п. 47 Особливостей) замовнику

Реєстри, згідно із якими перевіряємо документи по статті 17 ЗУ "Про публічні закупівлі" (пункт 47 Особливостей). **Зверніть увагу!** У зв'язку з військовою агресією РФ проти рідної України частина реєстрів **може частково або взагалі не функціонувати**. Після нашої перемоги сподіваємось на оперативне відновлення усіх реєстрів.

Ст. 17 Закону (п. 47 Особливостей) замовнику

Державний реєстр суб'єктів, притягнутих до відповідальності за вчинення антиконкурентних узгоджених дій (пп. 4 п. 47 Особливостей)
reestr.amcu.gov.ua

Ст. 17 Закону (п. 47 Особливостей) замовнику

Санкційні списки

Додатковий сервіс, який допоможе перевірити контрагента (учасника / переможця публічної закупівлі) на предмет наявності

sanctions.nazk.gov.ua

Ст. 17 Закону (п. 47 Особливостей) учасникам

Опендатабот

Не державний реєстр який включає, зокрема: Єдиний державний реєстр; Єдиний реєстр боржників; Реєстр судових рішень;

opendatabot.ua

Ст. 17 Закону (п. 47 Особливостей) замовнику

Ст. 17 Закону (п. 47 Особливостей) замовнику

Ст. 17 Закону (п. 47 Особливостей) замовнику

Як поводитися при виявленні порушень у закупівлях

Оскарження процедур закупівель відбувається відповідно до статті 18 Закону «Про публічні закупівлі» з урахуванням Особливостей.

Суб'єкт оскарження має подати [скаргу](#) до Антимонопольного комітету. Її потрібно подати у формі електронного документа через електронну систему закупівель. Скарга вноситься до реєстру скарг і формується її реєстраційна картка, яка разом зі скаргою автоматично оприлюднюється в електронній системі закупівель.

Якщо оскаржуються умови тендерної документації, разом зі скаргою повинно бути завантажене документальне підтвердження / докази. Суб'єкт оскарження несе відповідальність за точність та достовірність інформації, що оприлюднюється ним в електронній системі закупівель.

[Звертаємо увагу учасників закупівель! 30.05.2024 відбулися зміни в процесі подання скарги.](#)

Хто має право відмінити тендер

Замовник або уповноважена особа замовника має відмінити тендер, зокрема якщо неможливо усунути виявлені порушення.

Додаткові умови скасування тендеру

Йдеться про фактори, яких немає в переліку пункту 47 Особливостей, проте їх не можна залишати без уваги, наприклад «російський слід», у разі виявлення якого замовник зобов'язаний відхилити таку тендерну пропозицію.

За словами заступниці генерального директора ДП «Прозорро» Наталії Шимко, такі фактори замовникам слід виявляти в процесі розгляду тендерних пропозицій, поданих учасниками. Постанова КМУ № 1178 забороняє придбання товарів, робіт чи послуг:

у громадян Російської Федерації / Республіки Білорусь / Ісламської Республіки Іран (крім тих, що проживають на території України на законних підставах);

юридичних осіб, утворених та зареєстрованих відповідно до законодавства Російської Федерації / Республіки Білорусь / Ісламської Республіки Іран;

юридичних осіб, утворених та зареєстрованих відповідно до законодавства України, кінцевим бенефіціарним власником, членом або учасником (акціонером), що має частку в статутному капіталі 10 і більше відсотків (далі — активи), якої є Російська Федерація / Республіка Білорусь / Ісламська Республіка Іран, громадянин Російської Федерації / Республіки Білорусь / Ісламської Республіки Іран (крім тих, що проживають на території України на законних підставах),

або юридичних осіб, утворених та зареєстрованих відповідно до законодавства Російської Федерації / Республіки Білорусь / Ісламської Республіки Іран, крім випадків коли активи в установленому законодавством порядку передані в управління Національному агентству з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів.

Також заборонено купувати товари походженням з Російської Федерації / Республіки Білорусь / Ісламської Республіки Іран, за винятком товарів походженням з Російської Федерації / Республіки Білорусь, необхідних для ремонту та обслуговування товарів, придбаних до набрання чинності цієї постановою.

*«Замовники зобов'язані відхилити пропозиції таких учасників», — уточнює **Наталія Шимко**.*

Хто має вести моніторинг порушень процедур публічних закупівель

Моніторинг процедури закупівлі здійснює центральний орган виконавчої влади, що

реалізує державну політику у сфері державного фінансового контролю, та його міжрегіональні територіальні органи.

Державна аудиторська служба (ДАСУ) має повноваження проводити перевірки у сфері публічних закупівель, аналіз документації для виявлення можливих порушень у проведенні тендерів. ДАСУ відстежує недотримання процедур закупівель, корупційні схеми, конфлікт інтересів тощо. ДАСУ не може відмінити тендер, але може, наприклад, зобов'язати замовника розірвати договір про закупівлю, а також ДАСУ співпрацює з іншими контролюючими органами, такими як антикорупційні служби, правоохоронні органи та інші, для координації заходів і виявлення системних порушень у сфері публічних закупівель.

*«Згідно з Законом “Про публічні закупівлі” органи, уповноважені здійснювати контроль у сфері закупівель, не мають права втручатися в проведення закупівель. Тому скасувати закупівлю може **лише** сам замовник», — пояснює **Наталія Шимко**.*

Можна підсумувати, що громадськість та журналісти мають достатньо можливостей та інструментів для перевірки публічних закупівель та впливу на їх прозорість. Відкриті дані — ключовий інструмент для формування прозорого бізнес-середовища і, відповідно, для антикорупційного відновлення України.

Важливо проводити ретельні перевірки тендерів, застосовувати силу відкритих даних та спільними зусиллями підвищувати прозорість та підзвітність використання бюджетних коштів.

Ще більше інформації про здійснення публічних закупівель дізнавайтесь з електронних книг від редакції порталу Радник. Десятки книг за різними темами допоможуть розв'язати спірні моменти закупівельної діяльності:

